

Inserati se sprejemajo in velja tristoletna vrsta:

8 kr., če se tiska 1krat,
12 " " " " 2 "
15 " " " " 3 "

Pri večkratnem tiskanju se cena primerno zmanjša.

Rokopis

se ne vračajo, nefrankovana pisma se ne sprejemajo.

Naročnino prejema opravništvo (administracija) in ekspedicija na Starem trgu h. št. 16.

SLOVENEK.

Političen list za slovenski narod.

Po pošti prejemati velja:

Za celo leto . . . 10 gl. — 40 kr.
za pol leta . . . 5 " " " " " "
za četrt leta . . . 2 " " " " " "

V administraciji velja:

Za celo leto . . . 8 gl. 40 br.
za pol leta . . . 4 " " " " " "
za četrt leta . . . 2 " " " " " "

V Ljubljani na dom pošiljan velja 60 kr. več na leto.

Vredništvo je na Bregu hišna šte. 190.

Izhaja potrikrat na teden in sicer v torek, četrtek in soboto.

Sedanji sistem in obrtnija v Avstriji.

Na Dunaji se nekaj snuje, kar je velikanska zaušnica sedanjemu toliko hvalisanemu sistemu. Obrtništvo in rokodelstvo namreč — spoznavši, da se država in sistem ne brigata za-nj in nič ne storita njemu v prid, je stopilo na noge in si hoče samo pomagati, ker je obupalo zaradi pomoči od države. Iz tega namena so stopili predstojniki vseh rokodelskih in obrtnijskih združeb skup in se posvetovali, kaj storiti, da se obrtništvo reši popolnega propada, se okrepi in zavzame zopet tisto stopinjo v državi, ktera mu gre po stanu in pravici. To mislijo doseči s tem, da se obrtništvo in rokodelstvo po vsi Avstriji brez razločka narodnosti združi v eno močno telo ter ravna v vsem složno, ker v edinstvi je moč. Iz tega namena je izdalo 120 načelnikov in podnačelnikov dunajskih in 25 načelnikov brnskih delavskih obrtnijskih združeb skupen oklic do vseh avstrijskih rokodelcev in obrtnikov k skupnemu shodu, na katerem bi se pretresali vzroki žalostnega stanja obrtnije in iskali pripomočki za boljšanje.

V tem oklicu nahajamo marsiktero ostro a pravično sodbo o sedanjem sistemu. Obrtniki vseh vrst in strok spoznajo, da je sila do vrha prikripela, da obrtništvo od države nima pričakovati nobene pomoči, ker sedanji sistem ni še prav nič storil za ta stan. Poslušali so se le glasovi tistih, ki so se na javna mesta vrinili in bi najrajše videli, da bi se zopet vrnila doba sleparstva (švindlna), za tiste pa, ki z delom redé svoje in polnijo davkarske kase, se ni nihče zmenil. Vladajo in vladajo, kakor da bi bilo vse v najboljšem stanu in ne spoznajo tega, da je skrajni čas popustiti dose-danji kolovoz, da zopet ne bo prepozno. In

ravno tega „prepozno“ se je bati, ker je dosti izgledov, da je Avstrija že mnogo lepega in potrebnega zamudila. Tedaj bi bilo dalje čakati pomoči od države greh, obrtništvo si mora samo pomagati s tem, da si roké poda in si samo snuje boljšo prihodnost. V ta namen se ima sklicati shod rokodelcev in obrtnikov, pri katerem bi se najprvo pretresale sledeče reči:

1. Kako je splošno stanje obrtnijstva v Avstriji in kateri so vzroki slabih razmer njegovih. Pri tem bi se vzele v pretres tudi razmere tega stanu po drugih deželah, in to, kar so druge države za-nj storile v postavodajalstvu in ustavnih naredbah, pa tudi v posebnih določbah, po zavodih, šolah itd.

2. Ali je z ukazom od 20. decembra 1859 v Avstriji vpeljana obrtnijska svoboda koristna ali ne in kaj je zdaj treba pre narediti ali zboljšati.

3. Kako naj se obrtništvo združi. Tu sem bi spadalo vprašanje o samostojni upravi glede nekterih strogo obrtnijskih zadev, o ustanovi okrajnih in deželnih obrtnijskih svetov in državnega obrtnijskega sveta in o razmerah obrtnijskega stanu proti kupčijskim in obrtnijskim zbornicam ter parlamentarnim skupščinam. Podlaga temu vprašanju je misel, da bi imelo obrtništvo v prvih svoj lastni oddelek, v zadnje pa bi volilo svoje lastne poslance. Na ta način bi obrtnijski stan branil svoje pravice in varoval blagor svoj nasproti postavodajalstvu in državnemu gospodarstvu, pa tudi nasproti drugim stanom.

4. Kako bi se bolje skrbelo za rokodelske in obrtnijske učence. Pretresati bi bile razmere med učenci in mojstri, koliko in kje se imajo preduragčiti, zboljšati; posvetovati se o tem, kako skrbeti za poduk in izobraženje učencev po posebnih šolah, kako bi se te na-

pravile, ker država v tem obziru malo ali nič ne stori.

5. Kako naj se vredé razmere med delavci in mojstri, med tistimi, ki delo jemljó in onimi, ki ga dajó. K temu vprašanju bi spadale pogodbe med prvimi in zadnjimi, ustanove blagajnic za bolne in onemogle in mnogo drugoga.

Ta vprašanja bi se ne rešila na prvem shodu, ampak izvolili bi se le poročevalci za vsako posebej, ki bi imeli nalogo na podlagi natančnih in marljivih pozvedeb sestaviti svoja poročila in predložiti jih še le drugemu shodu, ki bi potem o njih sklepal.

Mi smo prepričani, da bi tak shod bil velike važnosti in koristi za vse obrtništvo v Avstriji. Obrtniki so obupali nad državo, vladano po sedanjem sistemu, in spoznali, da jim ni pomoči, ako si ne pomagajo sami. „Pomagaj si sam, potem ti bo Bog pomagal“ — to velja tu bolje nego drugje. Mi imamo še tako dobrovoljne misli o državi, da ta izrek tudi ná-njo obrnemo in obrtnikom kličemo: „Pomagajte si najprej sami, potem vam bo morda pomagala tudi država.“ Obrtništvo je velika moč, izdaten vir za davkarsko kaso, tedaj mu gre tudi v državnem življenju izdatna, vsaj glede njega odločilna beseda. Kmetijstvo in obrtništvo sta dva najtrdnjša stebra države; slabo pa za državo samo, ktera po nekakem napačnem sistemu ta stebra v nemar pušča. Če padeta oná, pasti mora tudi država.

Politični pregled.

V Ljubljani, 19. junija.

Avstrijske dežele.

Ne dnevno govori in piše o shodu našega cesarja z ruskim carom. Kje in kateri dan se bosta sošla, pa še ni znano.

Zadnji dnevi v Ogleju.

(Izviran roman iz petega stoletja.)

Spisal Alojzij Lukovič.

(Dalje.)

„Kaj pa je“, vpraša Marij naglo v neznanem strahu. Na obe strani odstopijo vojaci, dopustivši mu svoboden dohod. Kot blisk skoči raz konja, orožje zarožlja na njem.

„Maria purissima!“ vsklikne prepaden, vgladavši smrtno blede obraz Menapijev, „za Boga, kdo je to storil? Kaj Menapij, oče mili, slavni junak . . .“

Menapij spregleda, tužen smehljaj zaigra mu okoli ustnic. Proži mu onemoglo s krvijo polito desno.

„Menapij, Menapij, kdo je to storil?“

„Tu, tu“, zdihne iz globine, kazaje na puščico, ki še vedno tiči v njegovem telesu. Marij jo prime, da bi jo izdrl, neznane bolečine stresé se zgrabi ga poveljnik za roko.

„Ne, ne, ljubi Marij, pusti bodalo, če ga potegneš iz rane, uide mi hipoma življenje.

Oj, le toliko bi še živel, da vidim ljubimce svoje, da jih še enkrat pritisnem na svoje ranjeno srce. Marij, pošlji po Evdoro in svojo soprugo, in prijateljico Digno; domu me ne morete prinesti, pošlji tudi po duhovno mi pomoč.“

„Smo že to storili, poveljnik“, odgovori navzoč dostojnik, „vsak trenutek morajo biti tu.“

„Ah, Marij, kaka smrt“, dé Menapij, „ni mi po volji puščica, rad bi bil končal svoj tek pod mečevo ostrino. A čuj, glej, ne hiti li od tam moja družina?“

In res, izvan sebe lèti naprej lahkonoga Evdora, široka obleka vihra okoli nje, za njo sopihate Honorija in Digna. Na kolena se zgrudi Evdora tik očeta, poljublja mu roko; Honorija preplašena, prepadena obstoji, povzdigne obe roki proti nebu, strmo gleda v sinjo višino, niti besedica jej ne uide, okamenjena se zdi, kajti obraz je smrtno blede, debele potne kapljice porosé jej čelo: Upodobljena podoba nezmerne bolesti! Ni je hladilne solzice v suhem očesu. Tudi Digna, enako blede,

sklene roki križem, nemo zre v tla: podoba osupljenosti in strahu.

„O Evdora, Honorija, Digna, stopite bliže“, prične junak z onemoglim glasom, „Marij, položi mi roko pod glavo. Tako! Sedaj je ložej. Junaci, bojni zvesti tovariši, odstopite malo. Tako!“ Duhovnik sam z njim opravlja.

Silna množica žalujočih se je zbrala okoli umirajočega junaka.

„Evo, kako solnce lepo sije. A kako je mrzlo, nič ne greje. Nagnilo se je proti večeru. Tovariši, bojeval sem se, delal sem, kar je bilo mogoče; a no, tek sem dokončal, dolžnost sem spolnil. Bratje, ko umrjem, naj vam načeluje Marij. Ne vdajte se sovragu po nobeni ceni. Boj do smrti!“

„Do smrti!“ kličejo tovariši.

„Marij“, nadaljuje po kratkem prestanku težko se oddihaje, „Marij, glej Evdoro. Želim, da koj, koj po moji smrti se vaju poroka vrši. Naglo pokličite priče in duhovna ter napravite veljavno pismo. To bode za vsak slučaj prav. Mi li obljubita?“

Vojni minister Koller, ki je zdaj na odpuštu, je podal cesarju prošnjo za odstop od ministerstva. A cesar te prošnje ni vslišal in Koller ima 23. ali 24. t. m. zopet nastopiti službo svojo.

Minister Stremayr je pred svojim odhodom na odpušt določil temeljna načela za tri postavne načrte, namreč o vravnani dubovske bira, župnijskih (farnih) občin in patronatnih razmer. Te postavne bodo za gotovo predložile prihodnjemu državnemu zboru.

Gališki ces. namestnik, grof Potocki, biva zdaj na Dunaji. da se zmeni z ministerstvom, kdaj naj bodo nove volitve za deželni zbor. Po njegovih mislih je jesenski čas za volitve najbolj pripraven.

Dalmatinski deželni namestnik, general Rodić, je zopet vzel oljko v roke in se podal v južno Dalmacijo k ustajnikom prigovarjat jim, naj se vrnejo domú. S 15. dnem t. m. je imela ustavljena biti podpora, ktero so od avstrijske vlade dobivali. Vkljub temu bo Rodić tudi zdaj z besedo težko kaj opravil.

Hrvaški sabor se bo pričel 3. julija, vladni list že sklicuje poslance za ta dan.

V ogerski zbornici poslancev je srbski poslanec Miletić stavil sledeči predlog: „Ogerska vlada naj po ministerstvu unanjih zadev pri turški vladi se poteza za to, da se bodo objavljenе reforme izpeljale, posebno pa svobodnejše, samostojnejše razmere vpeljale na polotoku balkanskem, — in za to da se Bosna, Hercegovina, Bulgarija in stara Srbija združijo v eno državo, kakor ste Srbska in Rumunija; vlada naj bi, ako bi Srbska in Črna gora ustajnikom prišli na pomoč, se ne vtikala z orožjem vmes, tudi drugim oblastim prigovarjala v tem smislu, in glede pošiljanja orožja naj bi avstrijska zemlja bila neutralna.“ — Ta predlog, čeravno nujin in važen, pa bo prišel v obravnavo še le jeseni, ker bo zbor zdaj za tri mesece prenehal. V preteklem zasedanju je skoval okoli 20 postav, a z njimi ni dosegel nič družega, nego da bo imel burokratični aparat več opraviti.

Vnanje države.

Iz jugoslovanskega bojišča.

Vodje ustajnikov so sklenili pomiloščenje in pomirje zavreči in dalje se bojevati za vero in svobodo. Turška vlada je tudi svojim namestnikom ukazala, na to, kar se je na podlagi prejšnjih reformnih načrtov vpeljalo; nič več ozira ne jemati. Predsednik reformne komisije v Hercegovini, Vasa-paša, je bil v Dubrovniku

in je nakupil lesa za sozidanje novih bivališč in žita za setev ter zahteval od dalmatinske vlade, naj zdaj pošlje pribegle domú nazaj, ker je za nje zdaj vse priskrbljeno, kar je treba. Avstrijska vlada pa je odbila to zahtevo, rekoč, da ne more izročiti pribeglih negotovi osodi. Prostovoljno pa begunci ne gredo z Avstrije, ker jih straši to, kar se z onimi godi, ki se vrnejo domu. Turki jih namreč sekajo, obešajo in na kole natikajo. — Po poročilih iz Dubrovnika je med pribeglimi v dubrovniškem okraju nastala kužna vročinska bolezen vsled lakote, ker jim Avstrija čedalje bolj krči podporo. Turški komisar Vasa-paša pa jim noče pomagati, čeravno je v Gravosi več turških shramb z žitom napolnjenih. Srenje dubrovniškega okraja se branijo dalje skrbeti za pribegle, če jim vlada ne pripomore. Žalostno! Pri vsem tem se število beguncev vedno množi; iz Knina se namreč poroča, da je tje z novega došlo čez 2000 beguncev in do 3000 jih je iz Bosne še na poti. — General Rodić se je s svojim štabom podal v južno Dalmacijo — menda v tej zadevi.

Med vsem tem orožje ne miruje. V Bulgariji se zbirajo velike čete, a dokler niso vse skup, ne bodo vdarile nad večje turške čete. Zdaj se vadijo v orožji, s katerim so, kakor poročajo vedeži, dokaj dobro preskrbljeni. Manjše in večje praske pa so skoro vsak dan na vseh krajih. Iz Metkoviča se poroča, da je Muktar paša v soboto vnovič odrinil z živežem proti Nikšiću. Tudi v Bosni so se Turki in ustajniki zadnje dni na več krajih udarili.

Na potu med Kostajnico in Priedorom stoječo turško stražnico Jelovac so obdale 8. t. m. čete Bajalice in Gujenadija ter prisilile jo, da se je podala. Turkom (okoli 100) so ustajniki dovolili prost odhod, ko so vse orožje in živež jim prepustili. Ustajniki so vse to pobrali, potem pa stražnico zažgali in razdžali. Ravno tako se je podala druga stražnica It-ljic kamen, posadko so ustajniki ven spustili. V Bosni so skoro vse čete ustajnikov močne.

Na Turškem moritev še ni konec.

Za sultanom Abdul-Azizem, za materjo in sinovi njegovimi sta bila 16. t. m. silovito umorjena še vojni minister Avni-paša in minister vnanjih zadev Rašid-paša, minister mornarstva pa nevarno ranjen. Morilec je neki odstavljen častnik (major) Hassan, ki je pridrl v sobo k Mithad-paši, kjer so se ministri ravno posve-tovali. Vzrok umora je, pravijo, ta, da je bil Hassan prej adjutant mladega umorjenega

princa in se hotel maščevati nad vojnim ministrom. Iz tega je lahko sklepati, da v Carigradu moritev še ne bo tako brz konec. Morilca so že obesili. — Novi ministri so že imenovani in sicer Savfet-paša za ministra unanjih zadev, Abdul-Kherim-paša za vojnega ministra, Khalil-Sherif-paša pa za ministra mornarstva. Tako vse ostane pri starem, le Hussein-paše ne bo kmalo kdo nadomestil.

Srbija, po evropskih velikih oblastih pritiskana, je za zdaj, kakor pišejo listi, vojsko preložila, a odložila je ni. Če se vojska vname, bo plača uradnikov za čas njen znižana na 600 gld.; tisti, ki zdaj že nimajo več ali še toliko ne, bodo ostali pri starem. (Bi bilo tudi drugje koristneje in vspešneje, nego če se stroški vojske nalože tistim, ki davke plačujejo. Vred.)

Iz Nemčije. Pregarjani breslavški škof dr. Förster je na avstrijski zemlji, kakor poroča „Germania“, binško teden čez 4000 Prusov birmal. Na Pruskem so birmanci odraščeni ljudje, ki si sami zamorejo zbirati svojo vero, tedaj o kaki sili ali nevednosti gledé tega zakramenta ni govorjenja.

Na Belgijskem so liberalci pri zadnjih volitvah, pri katerih je zmagala katoliška stranka, napravili veliko razsajanje. Po Bruselju, Antwerpenu in Gentu se je več dni vlačila liberalna druhal po ulicah in razsajala nad katoličani; poškovala njihove hiše, jim pobijala okna in sploh tako razgrajala, da so morali žandarji in vojaki s silo orožja razganjati razsajalce, katerih so več polovili in ranili. — Tako liberalci izobražujejo ljudstvo!

Angleška. Derby je v gosposki zbornici izrekel, da so se Avstrija, Angleška in Francoska v pariški pogodbi od leta 1856 zavezale skupno in vsaka zá-se posebej biti pokor za ohranjenje celote turškega cesarstva. V 2. členu je določeno, da pomeni vsaka prelomba te pogodbe vojsko, nad tistega, kdor bi jo prelomil, bi šle vse druge moči s Turčijo vred. — Vendar odhajajo vedno angleške ladije v srednje morje.

Izvirni dopisi.

Iz Štajarskega, 14. junija.

Za državno subvencijo prositi, je letos lavantinske ordinarijat ubogim duhovnikom dovolil; dotične prošnje pa se imajo poslati ordinarijatu in ne politični gosposki.

Lani naš ordinarijat ni hotel sodelovati pri razdelitvi Stremajerjevih grošev; ker pa je

provincije, hrabrega branitelja oglejskega mesta, ni več. Silna njegova duša šla je proti raj.

„Z Bogom, z Bogom!“ viče Honorija, potok solz polije jej obraz, spusti se v naročje Evdori, Evdora in Marij se objameta, Digna se jih oklene. Kak prizor! Niti eno oko ni suho. Marsikak ostarel, osivel vojniki ni vedel do danes, kaj so solze, a danes si jih otira prvokrat.

„Menapij“, ojači se s prva Honorija, „ti si rekel, da se zopet vidimo v večnosti, zagotavljam te, v kratkem te zopet srečam v srečnem raj. Junaci, k vam se obrnem, posnemajte vzvišenega mrtveca!“

Meči zacvenkajo, meči hreščé, oklepje rožlja. Ta je odgovor Honoriji.

Drugi dan sprejme Nekropolis mirnega vojnika v svoje tiho krilo. Dolgi glasovi dalječ tje donečih tromb so mu zadnja zora. Svitli, blede mesec pak obseva vsak večer črno blede gospo, ki plaka in moli na gomili svojega gospoda.

(Dalje sledi.)

„Da, da“, vsklikneta ihté se oba.

„Prav, pomirjen sem, kajti“ — šepeta, Marij ga komaj ume — „zvezda se Ogleju utrinja; bo li še kedaj se vzgala v prejšnjo svetlobo? O krasno mesto, kako me peče, kako me bóli tvoja osoda...“

Obmolkne. Čem dalj časa, teže diha. Usta se mu pregibljejo, rad bi še nekaj povedal. Solnce je zašlo. Grobna tihota vlada, čuje se le ihtenje okoli stoječih; sosebno pak zbadá v srce nema žalost četvorice.

Junak odpre oči. Usta so mu postala že modra:

„Ah Honorija“, zdihne, „daj mi roko. Vedno si bila zvesta. Evdora, hčerka, ti mi najbolj težiš srce. A kaj, tudi nad teboj čuje bistro okó Onega, ki ohranjuje življenje revnemu črvju.“

„Neprenesljivo!“ vsklikne z neznansko bolestnim vskrikom trepetajoča supruga.

„O tiho, tiho! A ne, jokaj se, jokaj, ljuba supruga; le plakaj, solze bodo odvalile kamen od tvojega srca.“

„Ljubljeni moji“, nadaljuje junak počasi, „da, da, le plakajte, solze olajšajo srce. Jaz sem miren, da bi kaj na vesti imel, se ne spominjam. Kako je že rekel Sekund, da pravi véliki apostelj? Bonum certamen certavi, cursum consumavi, da, dobro sem se bojeval, tek svoj sem dokončal; a kje je venec plačila? O vidim ga, svetli se mi na nebu. Gospod!“ — kliče z močnejšim glasom, „dolžnost sem spolnil, vendar iz globočine vpijem k tebi, o Gospod, Gospod, usliši moj glas. Naj čujejo tvoja ušesa na glas moje prošnje... Ah, blizo je angelj-smrti. Marij, tu je, tu; no sedaj, sedaj potegni puščico... Se bojiš... Čemu?“

„Na jo!“ reče ter s krepko roko izpuli strelivo iz prs.

„Marij, Evdora, Honorija, Digna objemite me. Tako, pulchrum et decorum pro patria mori! Da se zopet vidimo v — večnosti! Z Bogom!“

Nježen smehljaj zaigra okoli ustnic silnega bojnika, oči se zapró, mrzel pot stopi na čelo, strese se in poveljnika desete rimske

upati, da se bodo dohodki duhovnikov stalno pravilno vredili, kar se dozda zaradi premnogih opravil še ni moglo zgoditi, ne nasprotuje knezoškofijski urad, ako se duhovniki, kojih dohodki postavne kongruje ne dosežejo, za državino podporo potegnejo. (Enako se bere o linški in bernski škofiji itd. Vred.)

Od dovoljenih 600 000 gold. pride morda na našo vladikovino 16.000. Od 400 delalnih duhovnikov bi jih po šematizmu in dosedanji praksi smelo prositi nad 300; pride torej na posameznega samo po 50 gld.

Morebiti bi ne bilo napak, ko bi enkrat n. pr. kolikor mogoče veliko gospodov za te groše prosilo, (?) ne zaradi denarja, ampak, da bi se vladi (duhovna gosposka to itak že ve) z argumentom ad hominem pokazalo, da je podpora pol milijona dvakrat in trikrat premala, ako se v istini revnemu duhovništvu hoče pomagati. Poslanec Greuter je djal pri prvi dotični debati, da dobi posamezen prosilec komaj 10 gld., ako se oglasijo vsi potrebni.

Mimogredé naj opomnim, da so dobile letos štajarske učiteljice za industrijo 68.000 gld. remuneracije; mestnim katehetom se pa ravno kar štrihja po 180 do 200 gld.

Domače novice.

V Ljubljani, 20. junija.

(Gospod Dežman) je v svojem „turškem listu“ zavekal, ker so ga slovenski listi prijeli zaradi njegovega govora pri zadnjem shodu konstitucijskega društva, s katerim je očital narodni večini deželnega zbora kranjskega zapravljivost, češ, da je narodnim deželnim uradnikom plačo povikšal. (Kakor znano, je med deželnimi uradniki edini gosp. Dežman, kteremu se je plača povikšala. Zato so mu nekteri slovenski listi očitali nevhvaležnost do deželnega zbora, kterega na ta način opravlja.) Gospod Dežman v svojem listu odbija to očitanje slovenskih listov s tem, da poročilo v „turškem listu“ ni bilo natančno, ampak celo napačno. Naj gosp. Dežman rajši prime poročevalce svojih listov za ušesa; slovenskih listov poročevalci niso udje konstitucijskega društva, tedaj tudi ne hodijo k njegovim shodom; kar se pri teh govori, morejo zvedeti še le po nemčurskih časnikih. Če pa ti o Dežmanovem govoru lažnjivo poročajo, kaj morejo slovenski listi zato? Tu pač Dežman, če mu je ta reč neprijetna, lahko reče: „Bog varuj me prijateljev, sovražnikov se bom že sam branil.“

(„Turški list“) je jel iz slovenskih listov zbirati njemu posebno mikavne stavke, ktere v nemški besedi potem podaja svojim bralcem ter jih med oklepi béli z maslom svoje lastne modrosti. A ta polivka nas ne mika toliko, ker je znano, da so „tagblattovcev“ možgani zeló žoltavi, tedaj ne dajo nič pridnega iz sebe. Le to bi svetovali tem pisacem, da bi se vsaj toliko slovenskega jezika naučili ali vsaj najeli si kacega zanesljivega prestavljača, da bi potem v prevodu stavki slovenskih listov ne bili na glavo postavljeni, kakor so zdaj skoro vsi. Če tedaj slovenskih listov še ne razumejo ne, ni čuda, da jih potem s tako neumnimi lastnimi opombami solé, kakor n. pr. v sobotnem listu. —

(Sv. Rešnjega telesa) procesije so bile v Ljubljani slovesne in pri jako lepem vremenu. Šenklaške so se vdeležili tudi politični in drugi uradi, drugih pa razen meščanov posebno mnogo ljudstva iz predmestij in okolice ljubljanske. Vidi se, da v tem obziru jedro ljubljane še ni pokaženo, dasiravno liberalizem razsaja.

(Za streljišče) se ima zidati novo poslopje in izbrati nov prostor. Streljanje je jako rotopna reč, nektere ljudi, posebno ženski spol in otroke, celó straši, tedaj bi človek mislil, da se za streljišče izberó samotni kraji, kjer pokanje nikomur hudo ne dé ali se ga vsak lahko izogiba. Ljubljansko streljišče bilo je do zdaj za Gradom in pók ob nedeljah in praznikih je bil le na poljanskem in nekoliko na šentpeterskem predmestji nadloga bolnim, občutljivim in otrokom, kajti drugi meščani so si izbirali rajši mirnejše kraje za nedeljske in prazniške sprehode. Prav vseč je bila tedaj Ljubljančanom sploh novica, da mislijo zidati za ljubljanske strelce na drugem kraji zunaj mesta novo streljišče. Vsak je mislil, da se bo za to izbral kak samotni prostor, na pr. na „Subem bazarji“ ali na mahu kje. Kako pa smo strmeli, ko smo te dni izvedeli, da se ima za streljišče vzeti prostor pod „Rožnikom“, t. j. na najprijetnejšem kraji vse okolice ljubljanske, kamor zahaja ne le ob nedeljah in praznikih, ampak tudi med tednom, velika množica Ljubljančanov! Ali ni to res strmenja vredno? Ali ni toliko, kakor če bi se streljišče napravilo na velikem trgu? Ljubljanska okolica je na vse druge kraje gola, le pod „Rožnikom“ je senca, tam je „Mekka“ in „Meddina“ Ljubljančanov, posebno otroci vseh stanov se tam razhajajo, podé in prekucujejo; z njimi vred se radujejo tudi stariši in odrasčeni. — Kaj pa, ako bi se tam napravilo streljišče? Meščani imajo že sploh rahlejšje čutnice in se bojé za otroke, dokaz temu to, da je kraj, kjer je zdaj streljišče (za Gradom), zlasti ob nedeljah in praznikih zeló zapaščen, ker je vedni pók ne le dolgočasen, ampak tudi strašljiv; da bi ne bilo tam streljišča, koliko prijetnih gostilnic in sprehajališč bi se pač tam že nahajalo, zlasti, ker je popoldne ona stran senčna! Hvala novi gozdni postavi in oni za varstvo tičev, je „Rožnik“ zdaj najprijetnejši, najbolj obiskovani kraj ljubljanske okolice, človek se raduje nad mirom v naravi in nad veselimi petjem tičev, kterih ne sme nihče loviti in preganjati. Če bi pa tam napravilo se streljišče, potem bi ne le Ljubljančani in njihovi otroci ogibali se tega kraja, ampak tudi tiči bi se strašili póka in pobegnili in gozd bi bil jako žalosten, vladala bi neprijetna tihota v ujem. Za Ljubljančane bi ne bilo več „Rožnika“. — In komu na ljubo bi se vse to zgodilo? Nekterim ljudem, ki bi jih lahko na prste naštel, kteri imajo svoje veselje nad tem, da ob nedeljih in praznikih nekoliko smodnika požgó. Zato se nadejamo, da se bo večina mesta vprla temu, da bi se streljišče napravilo pod „Rožnikom“. Zlasti od naših mestnih svetovalcev pričakujemo, da bodo proti temu energično protestirali, ker je očividno mestu in okolici na kvar.

Razne reči.

— Strela udarila je 1. jun. v gospodarsko poslopje Janeza Devčerja na Vajgnu pri Mariboru in vse požgala; 6. junija pa je strela ubila Martina Bevca v Gostinci pri Brežicah in ob enem klet Jakabu Vrečkotu užgala.

— Uboj. V Oslušovcih pod Ptujem se je Vido Korpar sprl z Matijem Kovačičem, ki je prvega s 3 tovariši na travniku napadel in s sekiro ubil. „Gosp.“

— Občna razstava časopisov in rokopisov slavnih oseb ima biti še letos v Pragi. Za njo prihaja iz vseh krajev obilno zanimivih reči. Zbirka časnikov je dorastla že do števila 7000, posebno avstralski, angleški

in amerikanski listi se odlikujejo po velikanski svoji obliki, drugi pa bolj po lepem papirji in tisku. Velika je tudi že zbirka rokopisov in lastnih podpisov imenitnih ljudi. Skoro ga ni naroda na svetu, čegar časniki se pri tej razstavi ne bodo videli.

— Moskova. Onidan prišel je v dunajsko knjigarno gospod, ter je prašal po zemljovidu Ruske. Knjigotržec ga mu prinese. Tujec pogleda, potem pa pravi: „Čudno! pa na tej karti še Moskove ni?“ „Moskova, Moskova“, mrmra prodajalec, „da, gospod, kaj ne veste, da je Moskova pogorela?“

— Sreča v nesreči. Po nesreči je vzela žena v usta žgočo kislino, ter se je nevarno oparila. Poklicani zdravnik je rekel, da se sicer ni bati za življenje, da pa najmanj mesec dni žena ne bo mogla govoriti. „O kakošna sreča!“ vskliknil je to čuvši njen ljubeznjivi mož.

— Modra komisija. V slabo zidani hiši se je bilo v neki sobi bruno, ki je držalo strop, tako ponižalo, da se je posestnik bal, da se ne bi strop podrl, in je zato poklical komisijo. Komisija je prišla, a tako številna, da je bila nevarnost, da se ne bi udrla tla. Posestnik je ta svoj strah izrazil a predsednik je dejal: „Gospod, mi imamo preiskavati strop, drugo nam nič mar!“

— Žalost. Aron: „Zakaj pa tako jokaš, Šmul?“ Šmul: „O vaj! ker je umrl mogočni, bogati Rothschild.“ Aron: „Kako pa, da ti jokaš? Saj nista bila v sorodstvu.“ Šmul: „Ravno zato pa jokam.“

— Otroci in norci govoré resnico. Gost zahteval je od oštrevje hčerke, naj mu dá vode. „O saj ni potreba“, odgovori deklica, „saj so oče ravno sinoči cel škaf vode vlili v sod!“

Gospodarske reči.

Banka „Slovenija“.

(Konec.)

Kaj je tedaj — z ozirom na naše razmere in sedanji stan banke „Slovenije“ — najbolje: doplačati, stopiti se s kako drugo banko, ali pa likvidirati? Pretresajmo nasledke vsakega izmed teh trojnih vprašanj za delničarje in banko.

Ako bi se doplačalo še 45% t. j. po 90 gld. na delnico, bi banka ne bila le rešena iz sedanjih zadreg, ne bi le svojim dolžnostim popolnoma in lahko zadostila, ampak dobila bi tudi izdaten zaklad in po njem po svetu zupanje. Bilo bi ji, kakor ladiji, ktera vsled popolne tihote ne more naprej in se na morji vročine pari, kedar ji izdaten veter pride na pomoč; zrahljala, vzdignila bi se zopet in naglo ter ponosno jadrala dalje. Okrepčala bi se, zdrava bi delala in mnogo pridelala, česar zdaj bolna ne more. Delničarjem bi zopet vzrastla nada, ta dar božji, brez kterega bi življenje bilo žalostno in nič vredno. In če bi se pokazal kak sad, če še tako droben, kako bi ga bili vsi veseli!

Pri tem je le še vprašanja: ali je — če bi se delnice popolnoma doplačale ali pa zopet le nekoliko odstotkov — kaj upanja, da bi to res bila izdatna pomoč, ne pa morda zopet denar tje vržen? Ali z drugimi besedami: Je li sedanje vodstvo v dovolj spretnih rokah, je li kos svojemu poslu, vredno zupanja, ktero mu izročá gospodarstvo s tolikim premoženjem? Odgovor na to je siten in — težak, zlasti ker se zmožnost in spretnost sodi po vseh, potem, kar doseže in ne doseže. V tem primerljeji pa je srečen vspeh odvisen od toliko

okolščin, da se po njem nikakor ne dá soditi spretnost, zmožnost, marljivost in delavnost vodstva. Kaj pomaga krčiti stroške, biti varčen in množiti dohodke, če pa en sam teden večih požarov požrè tisuče in tisuče, ko se je po varčnem in umnem gospodarstvu prihranilo le nekaj stotakov! Nekoliko že izda previdnost, ako se namreč v zavarovanje, neposreduje in posrednje, ne jemljó očitno nevarne stvari; ali, kakor smo že zadnjič omenili, je tu pravo zadeti težka reč, ker posreduje veliko ljudi, katerih nadzirati nikakor mogoče ni. Vendar naj bi tu vodstvo držalo se pravila ljudskega: „Kar te je spekle, tega ne grabi več“. Še pèsa ne boš spravil več v tisto hišo, kjer je bil tepen, in otrok se boji ognja, če se je spekel. Bilanca banke „Slovenije“ kaže, da se je banka najhuje in največkrat spekla na Českem in na Ogerskem. In vendar ima še tam zastopstva! Škode po ognji in drugih nesrečah se zavarovalnica popolnoma izogniti ne more, lože pa druge škode in zgube, namreč po zastopnikih in agentih. Iz poročila opravnega sveta „Slovenije“ se razvidi, da ima banka tirjati pri teh čez 70.000 glđ. zavarovalnine, katero so ti gotovo prejeli od zavarovancev, a ne odrajtali banki. Pristavljeno je pa koj, da se bodo ti zneski težko dali iztirjati, in izvedenci v teh rečeh skušeni, trdijo, da ti dolgovi skoro nič vredni niso. To je žalostno, a predružačiti se ne dá več. Kar je, to je! Vendar pameten človek se po nesreči in zgubi izuči. Kar se ne dá več popraviti, o tem naj se vendar skrbi, da se več ne zgodi. In v tem utegne banki „Sloveniji“ biti izgled banka „Slavija“. Ta je že tudi velike svote zgubila po zastopnikih in agentih; zgubljenega denarja ni nazaj dobila, pač pa se zavarovala za naprej proti takim zgubam, ki bi jo utegnile zadeti po lahkomi-selnih ali nezvestih agentih in zastopnikih. Ona je vplačevanje zavarovalnine (premi) tako vredila, da noben zastopnik, čegar premoženje ni banki porok zoper vsako zgubo, ne more obdržati prejetega denarja dalje ko k večjemu pol meseca; če o tem času ne pošlje denarja in ne poravna računa, ali se ne izkaže, da pri zavarovancu zapadlega zneska ni prejel, mora iti brez odloga. Nezanosljivi agenti pa še celó denarja v roke ne dobé, ampak zavarovanec ga ima po poslani mu nakaznici napotiti naravnost do zastopstva ali banke same. Po tem se varuje banka zgube po nezvestih zastopnikih in agentih. Kar je „Slaviji“ mogoče, zakaj bi ne bilo tudi „Sloveniji“? Če bi bila ta enako ravnala, gotovo bi ji ne bili zdaj zastopniki in agenti čez 70.000 glđ. dolžni.

Toda to so le migljeji za vodstvo — njemu gotovo ne novi — za slučaj, če bi se doplačalo, kajti če se doplačanje ne dovoli, potem tako banko neha.

Vrnimo se nazaj k doplačanju. Če bi pregledovalni odsek, natančno pregledavši in spoznavši pravo stanje banke, stavlil nasvèt, naj se doplača kolikor toliko odstotkov ali tudi vse, in če bi občni zbor, stoječ pred napeto puško in spoznavši, da je bolje doplačati, sklenil doplačilo, — kaj potem? Po sklepu občnega zbora mora se ravnati opravní svet, ta bo iztirjal doplačilo, dobro vedoč, da jih veliko, ki bi bili v stanu še doplačati, tega ne bodo hotelo, če ne bodo primorani. Iztirjati bo pa moral, ker mu je postava in ministerstvo za petami. Kdor ni v stanu doplačati — — no, „kjer nič ni, tam celó cesar pravico zgubi“, pravi nemški pregovor. Če bo na ta način opravní svet spravil zadostno svoto skup, ali ne, to je vprašanje. Vendar, če se mu to posreči, potem vstane delničarjem, če ne že de-

nar, vsaj upanje, da bo bolje; morda nam bo sreča milejša, in če ne, morda se vsa kupčija potem bolje prodá, nego bi bilo to zdaj mogoče, morda delničarji še nekaj odstotkov nazaj dobé. Če je kako posestvo v dobrem stanu, poslopja lepa, se bolje proda, nego če so okna pobita, streha razpršena in zidovje umazano.

„Tedad naj se banka stopi s kako drugo“, bo marsikdo rekel. Da, ako bi to le tako lahko šlo! Ali če se kaka pogodba sklene, je treba najmanj dveh strank. Banka „Slovenija“ bi bila ena, kje pa je druga? Pač se ne manjka zavarovalnic, ki bi od „Slovenije“ kaj rade prevzele zavarovance in mesto nje potem vleklo od njih zavarovalnino. Težko pa bi se ktera našla, ki bi vzela ná-se tudi to, kar je banka zdaj dolžna, kar bi morala še v tekočem letu novih škod plačati — sploh banka, ki bi prevzela „Slovenijo“, kakor je „in Bausch und Bogen“ in za vse to skup morda še kaj dala. Saj je znano, da se blago, ki se ponuja, težko spečá in nikdar ne za toliko, kar je vredno. Vrednost pa ima banka „Slovenija“ kakor vsaka banka, ki je že osnovana. Veliko je vredna koncesija (patent), ker se koncesije zdaj nič več ne dajó; ona ima namreč pravico zavarovati po vsih avstrijskih, še celó transilavskih deželah, in napravljati tudi „eskomptne banke“, kar je za družbe, ki imajo veliko denarja, veliko vredno. Dalje je osnovana, ima zveze napeljane, agencije in zastopništva ustanovljena, kar jo je stalo okoli 45.000 gl., to je tudi neke relativne vrednosti. Vrh tega je že za 6½ milijona zavarovanega kapitala, ki bi po večem tisti družbi zavarovan ostal, ktera bi „Slovenijo“ prevzela: to je vsaj toliko vredno, kolikor bi znašala provizija, ako bi se imel ta znesek še le z novega zavarovati. Da bi bila banka v dobrem denarnem stanu, ni dvombe o tem, da bi se kmalu našla druga, ki bi se ž njo prav rada stopila, že zavoljo tu omenjenih pravic in osnove. To bi se utegnilo najbolje po doplačilu doseči.

Vsa ta vrednost pa pade v nič, če bi morala banka likvidirati, kajti potem bi vse prišlo sodnji v roke in ta bi cenila le take reči, ki imajo same na sebi — brez ozira na okoliščine — denarno vrednost. Vrh tega bi likvidacija ne bila dognana v par mescih, ampak likvidarna komisija bi na stroške delničarjev izvrševala jo morda več let — in ta komisija bila bi draga. Konec bi bil ta, da bi delničarji najbrže bili sodnijsko primorani plačati dolgove banke, in tako bi skoro gotovo potem morali doplačati vse do 200 glđ. na delnico, a zato ne bi dobili nič, prav nič. Banke bi ne bilo več, delničar pa bi zgubil vseh 200 glđ.

„Na ta način je pa najbolje, če delnice proč vržem“, bo morda kdo rekel. Le počasi! Delnico proč vreči ti ne pomaga nič, saj je tvoje ime v bankinih knjigah zapisano. Tudi če si jo komu dal ali prodal in ne veš več, kje je, te bo v slučaju likvidiranja sodnja že našla in plačal boš, če le še kaj imaš. Če nič nimaš — se vé — potem ti ne bodo mogli nič vzeti. Delnica je namreč pismo, s katerim je tisti, ki ga vzame na svoje ime, porok za toliko, za kolikor se delnica glasi — tu za 200 glđ., ktere, če je treba, mora plačati ravno tako, kakor vsak drug dolg, če tudi prvič dá le 40% „na račun“.

„Haha!“ slišim družega se smejeti, „to je dobro, da jaz že prvokrat nisem doplačal in je moja delnica prišla ob veljavo. Tako sem zgubil le 80 — oziroma 68 glđ.“ — Ne veseli se, prijatelj! S tem, da prvič nisi doplačal in je bila delnica tvoja za neveljavno razglašena, res nimaš nič več pravice do banke, pač pa

dolžnost plačati še 120 glđ. (ker jih 30 nisi plačal), tedaj več, nego drugi, katerih delnice še veljajo. To je — se ve da — le, ako bi banka likvidirala.

Iz tega je razvidno, da bi bilo najslabše med vsemi tremi pogoji za delničarje in banko likvidiranje. To bi bila res prava nesreča za vse slovenske dežele. Rubilo bi se povsod, kjer bi ljudje ne hoteli ali ne mogli plačati, in koliko bi že znesli sodnijski stroški, koleki itd.! Vrh tega bi ne bilo nobenega upanja več, nazaj dobiti denar, če tudi le nekoliko. — —

To damo za zdaj premissljevati vsem delničarjem, ker nočemo pregledovalnemu odboru s kakim nasvetom na pot priti. Menimo in upamo, da nismo skalam govorili. Če je tudi reč žalostna in obupna, mora se vendar predarjati s hladno krvijo, mirnim duhom, kajti najnespametnejši je tisti, ki v stiski in nesreči vzame nož in si ga zabode v srce.

In to bi delničarji banke „Slovenije“ storili, ako bi v prenegljenosti sklenili — likvidacijo.

Umri so:

Od 16.—10. junija. Gabrijela Lenasi, davk. adj. otrok, 3 m., za božjastjo. Marko Mugner, hlapec, 37 l., za pljučno sušico. Valentin Primožič, delavec, 21 l., za spridenjem krvi. Jože Ošabnik, sodn. uradnika otrok, 4 m., za vodeno glavo. Rudolf Palmgren, ključar, 24 l., za mrzlico. Marija Šanker, kuharica, 68 l., za oslabljenjem.

Eksekutivne dražbe.

23. junija. 3. Jak. Gašperlin-ovo (3880 gl.) v Kamniku. — 3. Jurij Čopič-ovo iz Zagorja (1350 gl.). — 3. Fridr. Žnideršič-ovo (4300 gl.) obe v Bistrici. — 3. Fr. in Jak. Šantelj-ovo iz Belskega. — 3. Mete Možina-ve iz Koč (2540 gl.), obe v Postojni. — 3. Jeronim Turk-ovo iz Lož (2400 gl.). — 3. Jan. Premern-ovo iz Porečja (3050 gl.), obe v Ipavi. — 3. Jan. Rozina-vo iz Sevnega (670 gl.). — 3. Tone Odlazek-ovo iz Zagozda (828 gl.). — 3. Jan. Ulčar-jevo iz Vel. Trebeljevega (2334 gl.), vse v Litiji. — 2. Marije in Jože Dovgan-ovo iz Stare Sušice (7000 gl.) v Postojni. — 2. Leop. Maci-jevo na Brdu. — J. Jan. Hočvar-jevo iz Čuril (1485 gl.) v Metliki.

24. junija. 3. Gašper Pleš-evih dedičev iz Rateč (1530 gl.) v Kranjski gori. — 3. Tone Petelin-ovo iz Poljan (2200 gl.) v Ribnici. — 3. Tine Kikelj-ovo iz Zapotoka (2931 gl.). — 3. Matija Zakrajšek-ovo iz Suše (1488 gl.). — 3. Jern. Novak-ovo iz Brezovice (2321 gl.). — 3. Franc Strežek-ovo iz Malega vrha (2655 gl.). — 3. Marije Ramovš-ove iz Broda (2000 gl.). — 3. Marije Žitnik-ove iz Vina (1598 gl.), vse v Ljubljani. — 3. Jan. Obrstar-jevo iz Rakitnice (1201 gl.) v Ribnici.

Štajarske.

24. junija. Juri Puconja v Stročjivesi 4225 gl. Martin Pozeb 772 gl. v Konjicah, in Helena Inkret v Ljubnem 2150 gl.

Prihajajoči in odhajajoči železnični vlaki v Ljubljani.

Južna železnica.

Iz Dunaja poštni vlak ob	3. uri	4 min.	popoldne.
„ „ brzovlak	6. „	8 „	zvečer.
„ „ hitri pošt. vl.	2. „	48 „	ponoči.
„ „ zmešani vlak	9. „	17 „	zvečer.
Iz Trsta brzovlak	10. „	31 „	zjutraj.
„ „ poštni vlak	12. „	57 „	opolodne.
„ „ hitri poštni vlak	3. „	43 „	ponoči.
„ „ zmešani vlak	4. „	45 „	zjutraj.

(Brzovlaki stojé po 4 min., navadni vlaki po 10 min. zmešani po pol ure.)

Rudolfova (gorenjska) železnica.

Odhajajo na dan po 3 vlaki; prvi ob 3. uri 55 min. ponoči, drugi „ 10. „ 40 „ dopoldne, tretji „ 7. „ 35 „ popoldne. Prihajajo pa trije: ob 2 uri 35 min. ponoči odsv. Valentina. „ 7. „ 45 „ zjutraj „ „ „ 6. „ — „ zvečer od Lesec.

Telegrafične denarne cene 19 junija.

Papirna renta 67-05 — Srebrna renta 70-40 — 1860letno državno posojilo 110-80 — Bankne akcije 862 — Krediti akcije 151- — London 120-75 — Srebro 102-80 — Ces. kr. cekini 5-79 — 20frankov 9-61.

Natisnili Blaznikovi dediči v Ljubljani.